

Introduction to Matan Torah: Round 2

Class #3

Shoshana Schechter

Deuteronomy 4:1-5

(1) And now, O Israel, give heed to the laws and rules that I am instructing you to observe, so that you may live to enter and occupy the land that the LORD, the God of your fathers, is giving you. (2) You shall not add anything to what I command you or take anything away from it, but keep the commandments of the LORD your God that I enjoin upon you. (3) You saw with your own eyes what the LORD did in the matter of Baal-peor, that the LORD your God wiped out from among you every person who followed Baal-peor; (4) while you, who held fast to the LORD your God, are all alive today.

Ramban on Deuteronomy 3:24

(1)... Thus Moses completed the words of reproof with this episode in which he informed the people that their fathers caused themselves evil, and also caused him [Moses] to suffer punishment preventing them from going over into the Land. They,

דברים ד':א-ה'

(א) ועתה ישראל שמע אל-הַחֲקִים וְאַל-הַמְשָׁפְטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיִו וּבִאתֶם וַיְרַשְׁתֶּם אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נָתַן לָכֶם: (ב) לֹא תִסְפוּ עַל-הַדְּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ לְשָׁמֹר אֶת-מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם: (ג) עֵינֵיכֶם הִרְאֹת אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה ה' בְּבַעַל פְּעֹר כִּי כָל-הָאִישׁ אֲשֶׁר הִלֵּךְ אַחֲרָי בַעַל-פְּעֹר הִשְׁמִידוּ ה' אֱלֹהֵיכֶם מִקֶּרְבְּךָ: (ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם:

רמב"ן על דברים ג':כ"ד

(א) ... והנה השלים התוכחות בזה שהודיע אותם שגרמו אבותיהם רעה על עצמם וגם עליו גרמו עונש שלא יעברו לארץ אבל הם הבנים יעברו ויירשו אותה אם לא יהיו כאבותם דור סורר ומורה ולכך

the children, however, will go over and inherit it, if they will *not be as their fathers, a stubborn and rebellious generation*. Therefore he now began to warn them about the principles of the commandments that they should not add to them, neither diminish from them.

יתחיל עתה להזהירם בכללי
המצות שלא יוסיפו עליהם ולא
יגרעו מהם:

העמק דבר על דברים ד':ב'

(א) לא תוסיפו וגוי ולא תגרעו ממנו לשמור וגוי. ... אלא סמוך ענין אזהרה זו למקרא הקודם למען תחיו וגוי ובאשר יש אמצעים אחרים להשיג דבקות אלקי. ומכש"כ ע"י קרבנות שמכשירים הרבה להשיג דעת אלקים כמש"כ בס' שמות ר"פ יתרו. ע"כ אמר כי ע"י חקים ומשפטים טוב יותר להשיג זה החיות מאמצעים אחרים. וע"ז אמר לא תוסיפו וגוי כי כל האמצעים בלי דעת תורה יש להזהר שלא יביאו להוסיף על הדבר שהוא הלכות שבע"פ ע"י נעימות המצוה הנעשה באהבת ה'. או להיפך ולא תגרעו ממנו. מן הדבר שהוא הלכות שבע"פ כדי לשמור את מצות וגוי. היינו את גוף המצוה לפי דעתו בהכשר אהבה ודעת אלקים.

כלי יקר על דברים ד':ב'

(א) לא תוסיפו על הדבר וגוי. בשלמא לא תוסיפו שפיר קאמר כי סד"א שיש בכלל מאתים מנה, אבל לא תגרעו למה לי כי הגורע אחת מכל מצות ה' כבר הוא מצווה ועומד שלא לגרוע אפילו אחת מכל המצות ובחבורינו עוללות אפרים מאמר שפ"ה פרשנו שלא תגרעו אינו ציווי אלא פירוש דוגמת שאמרו רז"ל (ברכות כט:): לא תרוי ולא תחטא, כי לא תחטא אינו ציווי כי פשוט הוא אלא פירוש לא תרוי כדי שלא תחטא כך פירוש לא תוסיפו ואז ממילא לא תגרעו הא כל המוסיף גורע

Sforno on Deuteronomy 4:2

(1) ולא תגרעו ממנו לשמור (1) a person should not make the mistake made by King Solomon that he can ignore a prohibition since he knows the reason for the prohibition and can create conditions when such a prohibition would not be justified. [the Torah had forbidden a king to marry too many women, warning that these could lead him astray. Solomon relied on his wisdom not to lead him astray and ignored the Torah's law with disastrous consequences for his kingdom. Ed.]

ספורנו על דברים ד':ב'

(א) ולא תגרעו ממנו לשמור ולא יחשוב החושב שכאשר תסור סבת האיסור אצלך לא יהיה חטא לגרוע כמו שחשב שלמה המלך אני ארבה ולא אסור אני ארבה ולא אשוב ונכשלה:

Deuteronomy 4:25-29

(25) When you have begotten children and children's children and are long established in the land, should you act wickedly and make for yourselves a sculptured image in any likeness, causing the LORD your God displeasure and vexation, (26) I call heaven and earth this day to witness against you that you shall soon perish from the land that you are crossing the Jordan to possess; you shall not long endure in it, but shall be utterly wiped out. (27) The LORD will scatter you among the

דברים ד':כ"ה-כ"ט

(כה) כִּי־תוֹלֵד בָּנִים וּבָנֵי בָנִים וְנוֹשְׁנֹתֶם בְּאֶרֶץ וְהִשְׁחַתְתֶּם וְעַשִּׂיתֶם פְּסָלִים תְּמוֹנֹת כָּל וְעַשִּׂיתֶם הָרַע בְּעֵינַי ה' אֲלֶקְיָהּ לְהַכְעִיסוֹ: (כו) הָעֵידוּתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ כִּי־אֲבַד תֵּאבְדוּן מִהָרַם מֵעַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא־תֵאָרִיכּוּ יָמִים עָלֶיהָ כִּי הַשָּׁמַיִם תִּשְׁמְדוּן: (כז) וְהַפִּיץ ה' אֶתְכֶם בְּעַמִּים וְנִשְׁאַרְתֶּם מְתֵי מִסְפָּר בְּגוֹלִים אֲשֶׁר יִנְהַג ה' אֶתְכֶם שָׁמָּה:

peoples, and only a scant few of you shall be left among the nations to which the LORD will drive you. (28) There you will serve man-made gods of wood and stone, that cannot see or hear or eat or smell. (29) But if you search there for the LORD your God, you will find Him, if only you seek Him with all your heart and soul—

Abarbanel on Torah, Deuteronomy 4:25

(2) Due to the horrible troubles, many of them will leave their faith and worship forms of the stars of the heavens, “human handiwork.” They do not believe them, because they know that in their knowledge and their recognition they are “wood and stone, which neither see, nor hear, nor eat, nor smell.” They will only perform this service in order to escape death... and they will keep God’s Torah in their midst, while they serve the nations’ gods out of fear. This is not mentioned here to portray a sin, but rather a punishment: this was the greatest of evils, recognizing and feeling the belief of the true God in their hearts while they serve idols with their mouths, and their tongues will betray them, and they will be killed

(כח) וְעַבְדִּתֶם־שָׁמַיִם אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ וָאֶבֶן אֲשֶׁר לֹא־יִרְאוּן וְלֹא יִשְׁמְעוּן וְלֹא יֵאָכְלוּ וְלֹא יִרְיִחוּ: (כט) וּבְקִשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת־ה' אֱלֹהֵיךָ וּמְצֹאתָ כִּי תִדְרֹשׁוּנוּ בְּכָל־לִבְבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ:

אברבנאל על תורה, דברים ד':כ"ה

(א) כי תוליד בנים ובני בנים וגו' וזכר עוד מענשם. שכבר יבאו בגלות לכל כך מן הצרות והגזרות שמפני הצרות העצומות יבאו רבים מהם לצאת מכלל הדת ולעבוד צורות ככבי השמים מעשה ידי אדם לא להאמינם בהם כי אם בידיעתם והכרתם שהם עץ ואבן אשר לא יראון ולא ישמעון ולא יאכלון ולא יריחון מפני שלא תהי' העבוד' ההיא כי אם להמלט מן המות. כמו שמפני אימת מות ורוב הצרות והגזרות יצאו רוב העם בעונות הרבים מכלל הדת פרס ומדי ובזולת וישמרו תורת ה' בקרבם ואת אלקי העמים יעבדו מפני היראה ולא נזכר זה כאן בדרך חטא כ"א בדרך עונש שזה הי' להם

for this. About this it is said
(Devarim 28:64), "And you shall
serve there other gods."

הגדול שברעות שבהכרת' והרגישם
האמונ' האלהית בלבם. יעבדו
עכו"ם בפיהם ובלשונם יכזבו למו
ויהיו נהרגים על זה. ועליו אמר כאן
ועבדתם שם אלקים אחרים.
...שמאמר ובקשתם משם. הוא
חוזר אל מה שאמר ועבדתם שם
אלקים אחרים שבהיותם עובדים
אלקים אחרים מתוקף הצרות
והגזרות כמו שפירשת. יבקשו
משם רוצה לומר מתוך אותה
עבודה שעושי' מפני האונס יבקשו
אל ה' ויהיו מאמינים בו ובתורתו.
והבטיחם שעוד ימצאו את השם אם
יבקשו אותו בכל לבבם ובכל
נפשם. ומה טוב אמרו בכל לבבך
ובכל נפשך. לפי שאותם האנוסי'
אינם יכולים לקיים המצות אבל
עקר בקשתם את הש"י הוא בלבם
ובנפשם בלבד.

העמק דבר על דברים ד': כ"ח

(א) ועבדתם שם אלקים אחרים. לא מצד הכרח. כאשר לא מצינו
שסנחריב ונ"נ הכריחו את ישראל לע"ז זולת את הצלם שהיה לכבודו אבל
כדי להחטיא את ישראל לא שמו לב. רק ישראל בעצמם בבואם למדינה
אחרת וכסבורים שקיום אותה אומה תלוי בע"ז שלהם וגם יהיו סבורים
ישראל אשר השגחת ה' כבר סרה מעליהם וכמו שאמר ירמיה הנביא מדוע
אמרו עמי רדנו והארכנו הרבה בזה בתוכתה דפ' בחקתי עה"פ והנשארים

בכם וגוי ע"כ יהיו רואים בדעתם שמוכרחים המה לעבוד ע"ז של אותה אומה יהי מה של עץ ואבן. וכבר מבואר בתוכחה שם מה שיסבב הקב"ה להראות לישראל אשר עוד השגחתו ית' עליהם ולא יאבדו תקוה מלשוב לתורתו ועבודתו גם בגולה. וע"ז סיים משה בנבואה בדבר ה'. (כט) ובקשתם משם וגוי כי תדרשנו וגוי. שבאמת ירצו מאד לשוב להשתעבד לה' כאשר יראו שאין טבע ארצות אחרות טוב להם ואמרו אלכה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה אבל כ"ז אינה תשובה מאהבה. וע"כ לא כתיב כאן עד ה' אלקיך. כי באמת לא הגיעו אז למעלה זו:

Yalkut Shimoni on Torah 286

(7) ... Said R' Levi: The Holy One Blessed Be He appeared to them like a picture which is visible from all angles. A thousand people may gaze on it and it gazes on all of them. So is the Holy One Blesses Be He. When He spoke, every individual Yisrael maintained: "He spoke to me!" "I am Hashem your (plural) G-d" is not written here, rather "I am Hashem your (singular) G-d". Said R' Yosi: In accordance with each and everyone's personal capacities did the word speak to him. Do not be astonished at the Manna which came down on Yisrael - each one tasting the flavour that he was capable of tasting - the infants in accordance with their capacities... the young men in accordance with their capacities... and the old in accordance with their capacities. If that was so in the case

ילקוט שמעוני על התורה רפ"ו

אמר ר' לוי נראה להם הקב"ה כאיקונין זו שמראה פנים לכל צד. אלף בני אדם מביטין בה והיא מבטת בכולן. כך הקב"ה כשהיה מדבר כל אחד מישראל היה אומר עמי הדבור מדבר אנכי ה' אלקיכם אין כתיב כאן אלא אנכי ה' אלקיך. אמר רבי יוסי בר חנינא לפי כחו של כל אחד ואחד היה הדבור מדבר עמו. ואל תתמה המן שהיה יורד לישראל כל אחד ואחד היה טועמו לפי כחו. התינוקות לפי כחן כשם שהתינוק הזה יונק משדי אמו כך היה טעמן שנאמר והיה טעמו כטעם לשד השמן. הבחורים לפי כחן שנאמר ולחמי אשר נתתי לך לחם ושמן ודבש האכלתיך. והזקנים לפי כחן שנאמר וטעמו

of the Manna, that everyone tasted the flavour that he could appreciate, the word (the word of Hashem at the receiving of the Torah), all the more so! Said (King) David (Psalm 29:4): "The Voice of Hashem is in strength". It does not say "In HIS strength", but just strength - in the strength (capacities) of each man

כצפיחת בדבש. ומה אם המן כל אחד ואחד היה טועם לפי כחו הדבור על אחת כמה וכמה. אמר דוד קול ה' בכח בכחו אין כתיב כאן אלא בכח בכחו של כל אחד

Deuteronomy 5

(1) Moses summoned all the Israelites and said to them: Hear, O Israel, the laws and rules that I proclaim to you this day! Study them and observe them faithfully! (2) The LORD our God made a covenant with us at Horeb. (3) It was not with our fathers that the LORD made this covenant, but with us, the living, every one of us who is here today.

דברים ה'
 (א) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-כָּל-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֶת-הַחֻקִּים וְאֶת-הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹבֵר בְּאָזְנֵיכֶם הַיּוֹם וּלְמַדְתֶּם אֹתָם וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹתָם: (ב) ה' אֱלֹהֵינוּ כָּרַת עִמָּנוּ בְּרִית בְּחֶרֶב: (ג) לֹא אֶת-אֲבוֹתֵינוּ כָּרַת ה' אֶת-הַבְּרִית הַזֹּאת כִּי אֲתָנוּ אֲנִיחֵנוּ אֵלֶּה פֶּה הַיּוֹם כָּלֵנוּ חַיִּים:

Rashi on Deuteronomy 6:6

(1) — What is the "love" that is here commanded? The next verse tells us: THESE WORDS [WHICH I COMMAND THEE] SHALL BE [UPON THINE HEART] — for thereby thou wilt arrive at a recognition of the Holy One, blessed be He, and wilt cleave to His ways

רש"י על דברים ו':ו'
 (א) והיו הדברים האלה. ומהו הָאֵהָבָה? והיו הדברים האלה, שְׁמַתוֹךָ כִּן אֶתָּה מִכִּיר בְּהֶקֶב"ה וּמִדְבַּק בְּדַרְכָּיו (ספרי): (ב) אשר אנכי מצוך היום. לא יהיו בעיניך כְּדִוּטָגְמָא יִשְׁנָה שְׂאִין אָדָם סוּפְנָה, אֵלָּא כְּחֻדְשָׁה שְׁהַכֵּל רְצִין לְקַרְאָתָּה;

(Sifrei Devarim 33:1). (2) אשר אנכי
 [THESE WORDS] מצוך היום
 WHICH I COMMAND THEE THIS
 DAY — this day— they should not be
 in thine eyes as an antiquated
 דיוטגמא which no one minds,
 but as one newly given which
 everyone gladly welcomes
 (Sifrei Devarim 33:2; cf.
 our first Note on p. 248 in the
 Silbermann edition of Exodus). —
 The word דיוטגמא in this Midrash
 signifies: a royal command
 committed to writing.

דיוטגמא – מצות המלך הבאה
 במכתב (ספרי):

Deuteronomy 6:17-18

(17) Be sure to keep the
 commandments, decrees, and laws
 that the LORD your God has
 enjoined upon you. (18) Do what is
 right and good in the sight of the
 LORD, that it may go well with you
 and that you may be able to possess
 the good land that the LORD your
 God promised on oath to your
 fathers

דברים ו':יז-יח

(יז) שמור תשמרון את-מצות ה'
 אלקיכם ועדתיו וחקיו אשר צוה:
 (יח) ועשית הישר והטוב בעיני ה'
 למען ייטב לך ובאת וירשת
 את-הארץ הטבה אשר-נשבע ה'
 לאבותיך:

Rashi on Deuteronomy 6:18

(1) הישר והטוב [AND THOU SHALT
 DO] THAT WHICH IS RIGHT
 AND GOOD [IN THE EYES OF
 THE LORD] — This refers to a
 compromise, acting beyond the strict

רש"י על דברים ו':יח

(א) הישר והטוב. זו פשרה לפנים
 משורת הדין:

demands of the law (cf. Rashi on Bava Metzia 108a).

Ramban on Deuteronomy 6:18

(1) AND THOU SHALT DO THAT WHICH IS RIGHT AND GOOD IN THE SIGHT OF THE ETERNAL. In line with the plain meaning of Scripture the verse says, "Keep the commandments of G-d, His testimonies, and His statutes, and, in observing them, intend to do what is right and good in His sight only." And [the expression in the verse before us] *that it may be well with thee* is a promise, stating that, when you will do that which is good in His eyes, it will be well with you, for G-d does *good unto the good, and to them that are upright in their hearts*. Our Rabbis have a beautiful Midrash on this verse. They have said: "[*That which is right and good*] refers to a compromise and going beyond the requirement of the letter of the law." The intent of this is as follows: At first he [Moses] stated that you are to keep His statutes and His testimonies which He commanded you, and now he is stating that even where He has not commanded you, give thought, as well, to do what is good and right in His eyes, for He loves the good and the right. Now this is a great

רמב"ן על דברים ו':י"ח

(א) ועשית הישר והטוב בעיני ה' על דרך הפשט יאמר תשמרו מצות השם ועדותיו וחקותיו ותכוין בעשייתן לעשות הטוב והישר בעיניו בלבד ו למען ייטב לך הבטחה יאמר כי בעשותך הטוב בעיניו ייטב לך כי השם מטיב לטובים ולישרים בלבותם ולרבותינו בזה מדרש יפה אמרו זו פשרה ולפנים משורת הדין והכוונה בזה כי מתחלה אמר שתשמור חקותיו ועדותיו אשר צוך ועתה יאמר גם באשר לא צוך תן דעתך לעשות הטוב והישר בעיניו כי הוא אוהב הטוב והישר וזה ענין גדול לפי שאי אפשר להזכיר בתורה כל הנהגות האדם עם שכניו ורעיו וכל משאו ומתנו ותקוני הישוב והמדינות כלם אבל אחרי שהזכיר מהם הרבה כגון לא תלך רכיל (ויקרא יט טז) לא תקום ולא תטור (שם פסוק יח) ולא תעמוד על דם רעך (שם פסוק טז) לא תקלל חרש (שם פסוק יד) מפני שיבה תקום (שם פסוק לב) וכיוצא בהן חזר

principle, for it is impossible to mention in the Torah all aspects of man's conduct with his neighbors and friends, and all his various transactions, and the ordinances of all societies and countries. But since He mentioned many of them — such as, *Thou shalt not go up and down as a talebearer; Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbor; Thou shalt not curse the deaf; Thou shalt rise up before the hoary head* and the like — he reverted to state in a general way that, in all matters, one should do what is good and right, including even compromise and, going beyond the requirements of the law. Other examples are the Rabbis' ordinances concerning the prerogative of a neighbor, and even what they said [concerning the desirability] that one's youthful reputation be unblemished, and that one's conversation with people be pleasant. Thus [a person must seek to refine his behavior] in every form of activity, until he is worthy of being called "good and upright."

לומר בדרך כלל שיעשה הטוב
והישר בכל דבר עד שיכנס בזה
הפשרה ולפנים משורת הדין וכגון
מה שהזכירו בדינא דבר מצרא
(ב"מ קח) ואפילו מה שאמרו (יומא
פו) פרקו נאה ודבורו בנחת עם
הבריות עד שיקרא בכל ענין תם
וישר: